

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22.02.2001, sp. zn. 8 Tz 267/2000, ECLI:CZ:NS:2001:8.TZ.267.2000.1

Číslo: 25/2002

Právní věta:

Vyazuje-li písemné vyhotovení rozsudku soudu prvního stupně nesprávnost spočívající v tom, že nárok na náhradu škody byl přiznán již zaniklému poškozenému subjektu, ač podle protokolu o hlasování i protokolu o hlavním líčení byl rozsudek vyhlášen tak, že nárok na náhradu škody byl správně přiznán právnímu nástupci zaniklého poškozeného subjektu, měl v souvislosti s projednáním odvolání proti takovému rozsudku odvolací soud nařídít opravu rozsudku podle § 131 odst. 1, věty druhé, tr. ř. Jestliže odvolací soud místo tohoto postupu rozhodl tak, že rozsudek soudu prvního stupně zrušil ve výroku o náhradě škody a sám učinil výrok o náhradě škody, v němž byl poškozený označen přesně, pak uvedený postup odvolacího soudu není porušením zákazu reformationis in peius, bylo-li rozhodováno jen na podkladě odvolání, které nebylo podané v neprospěch obžalovaného.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.02.2001

Spisová značka: 8 Tz 267/2000

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Rozsudek

Předpisy: § 131 tr. ř.

§ 259 odst. 3 tr. ř.

§ 266 odst. 3 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného I. R.

Z o d ů v o d n ě n í:

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 4. 2. 1999 sp. zn. 10 T 133/96 byl obviněný I. R. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., protože pod legendou mandátáře zahraniční obchodní společnosti D. P., D., G. No 1A-ap, Bulharsko, po předložení fiktivní smlouvy

deklarující jeho údajné zmocnění tuto firmu zastupovat v obchodní činnosti na území tehdejší ČSFR dne 15. 12. 1992 ve V., okres Z., na podkladě kupní smlouvy uzavřené dne 1. 12. 1992 zakoupil bez daně z obrátu za částku 660 330 Kč od s. p. R. J. 40 020 kusů lahví o obsahu 0,5 litru destilátu tuzemského rumu s tím, že tento alkohol byl jednoznačně určen pro vývoz do zahraničí, avšak tento alkohol dne 16. 12. 1992 obratem prodal na území ČSFR s daní z obrátu jednak firmě L+M - L. M., za částku 1 010 000 Kč a dalším dosud neustanoveným odběratelům v rámci Severomoravského kraje, kdy vystupoval jako prodejce pod jménem F. R. a prokazoval se občanským průkazem znějícím na jméno F. R., v důsledku čehož vznikla s. p. R. J. jako dodavateli škoda ve výši 1 840 920 Kč.

Za to byl obviněný odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 5,5 roku. Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl pro výkon trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu vykonávat živnost - nákup a prodej zboží za účelem jeho dalšího prodeje na dobu sedmi roků. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost nahradit poškozené organizaci R. J., s. p., částku 1 840 920 Kč.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný I. R. v zákonné lhůtě odvolání.

Rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 6. 1999 sp. zn. 4 To 58/99 byl k odvolání obviněného podle § 258 odst. 1 písm. e), f), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek částečně zrušen, a to ve výrocích o trestu a náhradě škody. Dále podle § 259 odst. 3 tr. ř. vrchní soud sám rozhodl ve věci. Podle § 250 odst. 4 tr. zák. byl obviněný odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání pěti let. Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl pro výkon trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu živnosti - nákup a prodej zboží za účelem jeho dalšího prodeje na pět let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit na náhradu škody poškozené a. s. R. J., R., částku 1 840 920 Kč.

Proti tomuto rozsudku podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného I. R. stížnost pro porušení zákona, která byla Nejvyššímu soudu doručena dne 9. 11. 2000.

V písemném zdůvodnění mimořádného opravného prostředku ministr spravedlnosti uvádí, že skutková zjištění byla ve věci učiněna na podkladě důkazů provedených a zhodnocených v souladu s ustanoveními § 2 odst. 5, 6 tr. ř. V této souvislosti konstatuje, že poněkud výstižnější byl popis skutku v obžalobě než ve výroku rozsudku soudu prvního stupně. Také právní posouzení jednání obviněného I. R. je správné a zákonné. Rovněž trest uložený obviněnému odpovídá zákonným hlediskům uvedeným v § 23 a § 31 tr. zák.

Ministr spravedlnosti namítá, že soud prvního stupně pochybil ve výroku o náhradě škody, když ji přiznal s. p. R. J., V., neboť v době jeho rozhodování tento subjekt neexistoval a jeho právním nástupcem byla a. s. R. J., R. V. Konstatuje, že po věcné stránce lze souhlasit s postupem odvolacího soudu, pokud zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o náhradě škody a sám učinil výrok o náhradě škody, ve kterém poškozeného přesně označil. Zdůrazňuje však, že tomuto postupu bránilo ustanovení § 259 odst. 3, věta druhá, tr. ř.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 6. 1999 sp. zn. 4 To 58/99 byl ve výroku o náhradě škody a v řízení, které tomuto výroku předcházelo, porušen zákon v ustanovení § 259 odst. 3, věta druhé, tr. ř., a to v neprospěch obviněného. Dále navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek ve výroku o náhradě škody zrušil a poté aby postupoval podle § 271 odst. 2 a § 265 tr. ř.

Ke stížnosti pro porušení zákona se písemně vyjádřili obviněný I. R. a poškozená společnost R. J., a. s., se sídlem v R.

Obviněný ve vyjádření vypracovaném obhájcem namítá, že se vrchní soud v rozsudku nevypořádal s možností, že byl řádně zmocněn k úkonům jednat za firmu D. panem A. Proto se nemuselo jednat o fiktivní smlouvu a vystupování v roli mandátáře nemuselo být smyšlenou legendou. Obviněný považuje výrok rozsudku soudu prvního stupně za nepodložený v části, kde se uvádí, že měl alkohol prodat na území ČSFR s daní z obratu, a to jednak firmě L+M - L. M. za částku 1 010 000 Kč a jednak dalším dosud neustanoveným odběratelům v rámci Severomoravského kraje, kde vystupoval jako prodejce pod jménem F. R. Obviněný dále uvádí, že usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 10. 1998 sp. zn. 4 To 48/98 bylo soudu prvního stupně uloženo provést určité důkazy, přičemž tyto pokyny byly splněny pouze částečně, s čímž se vrchní soud v napadeném rozsudku spokojil. Nebylo dokazováno, že by rozprodal dosud neustanoveným odběratelům uvedené množství rumu, což jistě má vliv na právní kvalifikaci skutku vzhledem k výši škody. Nebylo zjišťováno, zda měl k dispozici odcizený občanský průkaz na jméno F. R., jaká byla totožnost a úloha dalšího muže, o kterém vypovídali řidiči kamionů, a kdo byla osoba, která jednala se svědkem V. Podle názoru obviněného je průkaznost subjektivní stránky trestného činu podvodu diskutabilní, neboť k jednání mohlo dojít jiným způsobem. Rovněž namítá porušení ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Obviněný závěrem navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 6. 1999 sp. zn. 4 To 58/99 byl ve všech výrocích a v řízení, které mu předcházelo, porušen zákon v jeho neprospěch. Dále navrhl, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil a podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Vrchnímu soudu v Olomouci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Poškozená společnost R. J., a. s., ve vyjádření vypracovaném zmocněncem uvádí, že napadeným rozsudkem bylo správně rozhodnuto i ve výroku ohledně náhrady škody. Proto navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona a na podkladě spisového materiálu správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, které mu předcházelo, ale porušení zákona neshledal.

Pokud jde o řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, pak Nejvyšší soud nezjistil žádné porušení ustanovení trestního řádu, které by mělo za následek vadnost rozsudku, případně nesprávnost nebo absenci některého z jeho výroků. Také právo obviněného na uplatnění obhajoby bylo plně zachováno. V průběhu trestního řízení byly zajištěny a u hlavního líčení v souladu se zákonem provedeny všechny dostupné a potřebné důkazy. Skutkový stav uvedený ve výroku rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 4. 2. 1999 sp. zn. 10 T 133/96 byl zjištěn na základě náležitě zhodnocených důkazů a v rozsahu předpokládaném ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř. Krajský soud v odůvodnění tohoto rozsudku odpovídajícím způsobem vyložil, které skutečnosti vzal za prokázané, o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporovaly. Rovněž se náležitým způsobem vypořádal s obhajobou obviněného. Nebylo proto Nejvyšším soudem shledáno porušení ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., jak namítal obviněný ve vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona. Rovněž v případě právní kvalifikace zjištěného skutku postupoval krajský soud v souladu se zákonem, když obviněného uznal vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák.

Také v postupu Vrchního soudu v Olomouci nebyla zjištěna žádná pochybení, pokud v napadeném rozsudku byly odvolacím soudem akceptovány skutkové a právní závěry o vině obviněného I. R. K námitkám obviněného uvedeným ve vyjádření ke stížnosti pro porušení zákona lze stručně konstatovat, že nebyl realizován vývoz zakoupeného rumu do zahraničí, přestože z tohoto důvodu byl obviněným zakoupen za cenu výrazně nižší - bez daně z obratu. Předmětný rum zůstal v tuzemsku, přičemž obviněný prodal polovinu z celkového množství této lihoviny podnikateli M. L., a to s daní z obratu, čímž získal výrazný finanční prospěch. Dále byl přítomen tomu, když zbývající polovina z celkového množství rumu (zásilka druhého kamionu) byla složena do skladů v O. Okolnost, že

předmět smlouvy nebyl vyvezen do zahraničí, znamenala pro organizaci R. J., s. p., V., škodu v částce 1 840 920 Kč, neboť v této výši nemohla uplatnit odpočet zaplacené daně z obrátu u Finančního úřadu ve Z. Tyto skutečnosti byly spolehlivě prokázány provedenými důkazy včetně toho, že při uzavírání smlouvy s tehdejší organizací R. J., s. p., V., nejednal obviněný I. R. z pověření a jménem bulharské společnosti D. P.

Námitce obviněného lze přisvědčit pouze v tom směru, že nebylo zjištěno, že by odprodal i druhou polovinu z celkového množství rumu, jak se konstatuje v rozsudku soudu prvního stupně. Byla však prokázána jeho vědomost a srozumění s tím, že i tato část zboží zůstala za účelem prodeje v tuzemsku, a to v rozporu s kupní smlouvou uzavřenou mezi organizací R. J., s. p., V., a společností D. P., zastoupenou I. R. Tyto skutečnosti postačují, aby se ohledně celého zakoupeného množství alkoholu jednalo o trestný čin podvodu spáchaný na úkor organizace R. J., s. p., V. V odůvodnění rozsudků soudů obou stupňů se oprávněně poukazuje na důkazy, ze kterých vyplývalo, že cílem přepravy zmíněné lihoviny nebylo Rakousko, ale V. – M. a O. V této souvislosti se mimo jiné oprávněně argumentuje svědeckými výpověďmi řidičů kamionů P. D. a Z. D. i skutečností, že podle písemné zprávy rakouských policejních orgánů neexistuje v obci P. společnost F., pro kterou byla podle smlouvy zásilka rumu určena.

O podvodném úmyslu obviněného I. R. svědčí i svědecká výpověď M. L., kterého obviněný telefonicky kontaktoval a předem se dohodli, že mu prodá celou zásilku rumu jednoho kamionu. Jmenovaný svědek také konstatoval, že úmluva byla realizována dne 16. 12. 1992, což doložil vystavenou fakturou. V rámci rekognice, prováděné podle souboru fotografií, spolehlivě označil obviněného jako osobu prodávající rum, která se mu představila a občanským průkazem prokázala jako F. R. Protože svědek M. L. zemřel v roce 1993, nemohl být osobně vyslechnut u hlavního líčení a jeho výpověď z přípravného řízení byla podle § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř. soudem přečtena. Zmíněný nedostatek ve skutkových zjištěních je z hlediska trestní odpovědnosti obviněného nepodstatný, bez vlivu na právní kvalifikaci skutku, a proto není nutné jej napravovat v tomto řízení. Jinak lze v podrobnostech, pokud jde o hodnocení důkazů a zjišťování skutkového stavu, odkázat na příslušnou část pečlivého a výstižného odůvodnění rozsudků soudů prvního i druhého stupně.

Nejvyšší soud dále přezkoumal výroky napadeného rozsudku týkající se trestu, ale žádné nedostatky nezjistil. Tresty uložené obviněnému I. R. nejsou ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu obviněného pro společnost (§ 3 odst. 4 tr. zák.) nebo k jeho poměrům, přičemž ani uložené druhy trestů nejsou ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 23 odst. 1 tr. zák.), aby bylo nutno je napravovat podaným mimořádným opravným prostředkem ve smyslu § 266 odst. 2 tr. ř. V této souvislosti lze pouze připomenout, že trest odnětí svobody byl obviněnému uložen na samé dolní hranici zákonné trestní sazby dané ustanovením § 250 odst. 4 tr. zák. a pro jeho výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem, tj. do věznice s mírnějším režimem, než jak by náleželo podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák.

Nejvyšší soud také přezkoumal výrok napadeného rozsudku, kterým byla obviněnému I. R. uložena povinnost k zaplacení náhrady škody. V této souvislosti bylo z trestního spisu zjištěno, že v protokolu o hlavním líčení a v protokolu o hlasování senátu Krajského soudu v Brně ze dne 4. 2. 2000 ve věci sp. zn. 10 T 133/96 je uveden výrok týkající se náhrady škody tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. je obžalovaný povinen nahradit poškozené organizaci R. J., a. s., V., částku 1 840 920 Kč. Naproti tomu ve vyhotovení rozsudku je obžalovanému uložena povinnost k náhradě škody v uvedené výši organizaci R. J., s. p., V.

Důkazy provedenými u hlavního líčení bylo prokázáno, že obviněný I. R. způsobil trestným činem škodu organizaci R. J., s. p., V., ve výši 1 840 920 Kč. Protože Krajský soud v Brně účast poškozeného v trestním řízení připustil (§ 44 odst. 2 tr. ř.) a poškozený uplatnil svůj nárok včas a řádně (§ 43 odst. 2 tr. ř.), soud prvního stupně správně rozhodl, pokud ve smyslu § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obviněnému

v odsuzujícím rozsudku povinnost k její náhradě. Jelikož v době rozhodování soudu prvního stupně již neexistovala organizace R. J., s. p., V., jejímž právním nástupcem byla organizace R. J., a. s., R., V., jak vyplývá ze spisu, bylo třeba poškozený subjekt v odsuzujícím rozsudku ve výroku o náhradě škody i takto správně označit. Označení uvedené v protokolu o hlavním líčení a v protokolu o hlasování senátu Krajského soudu v Brně lze považovat za dostatečné. Naproti tomu v písemném vyhotovení rozsudku je označení poškozeného chybné, a proto mělo být odvolacím soudem ve smyslu § 131 odst. 1, věty druhé, tr. ř. uloženo soudu prvního stupně tento nedostatek napravit. Pokud tak učinil sám odvolací soud, nelze v uvedeném postupu spatřovat porušení zákona, jak namítá ministr spravedlnosti v mimořádném opravném prostředku.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem neshledal Nejvyšší soud stížnost pro porušení zákona důvodnou a podle § 268 odst. 1 tr. ř. ji zamítl.